
VEDRANA MILIN-ĆURIN

HRVATSKA TRADICIJSKA GLAZBA
CROATIAN TRADITIONAL MUSIC

IZDAVAČ: INSTITUT ZA ETNOLOGIJU I FOLKLORISTIKU, ZAGREB, 2000.

UREDNICI: NAILA CERIBAŠIĆ, JOŠKO ČALETA

UDK: 39:78 (497.5)

Sve najbitnije što se danas može predstaviti pod pojmom naše tradicijske glazbe, kako teoretski tako i ilustrativno, sažeto je u ovoj dvojezičnoj zbirci u izdanju Instituta za etnologiju i folkloristiku. Rezultat je to šireg projekta dokumentiranja suvremenog stanja hrvatske tradicijske kulture čija je voditeljica bila Zorica Vitez, a Vidoslav Bagur njezin glavni suradnik.¹ U dijelu dokumentiranja tradicijske glazbe i plesa pridružili su im se etnomuzikolozi Naila Ceribašić i Joško Čaleta te tonski majstor Vito Gospodnetić.

Pozornost je bila usmjerena na stvaranje fonda tehnički vrsnih snimki starinskog, specifičnoga lokalnoga repertoara, koji još uvijek čini dio glazbene i plesne prakse lokalnih, mahom seoskih zajednica u svim dijelovima Hrvatske. Zvučni su zapisi predstavljeni s dva kompaktna diska, a sadrže 79 glazbenih primjera, u trajanju od gotovo dva i pol sata.

Hrvatska tradicijska glazba i ples odlikuju se bogatstvom različitih stilova izvođenja, heterogenošću repertoara i raznovrsnošću korištenih glazbala. Takva je raznorodnost posljedica neujednačenih uvjeta življenja, turbulentnih povijesnih zbivanja, te smještaja Hrvatske na zemljopisnom, političkom i kulturnom susretištu srednjoeuropskog, balkanskog i mediteranskog prostora. Ovdje slijedi i podjela na četiri hrvatske regije - nizinska, središnja, gorska i primorska. Svako od ovih etnografskih područja Hrvatske uvažava i specifičnosti pojedinih glazbenih i plesnih folklornih područja. Tako se na području etnomuzikologije uvažava podjela na šest specifičnih regionalnih tradicijskih praksi: glazbena praksa Slavonije i Baranje, Međimurja i Podravine, sjeverozapadne (i središnje) Hrvatske (Hrvatsko zagorje, Turopolje, gornja Posavina, Bilogora, Žumberak i Gorski kotar), dinarskog područja (zaleđe Dalmacije, dio najužeg obalnog pojasa sjeverno od Zadra i sjeverozapadni zadarski otoci, Lika, Kordun i Banija), Istre i Kvarnera te Dalmacije (otoci i najuži pojas osim područja sjeverno od Zadra).

¹ Vitez, Zorica, 2000. about the Exhibition, u Croatian Folk Culture at the Crossroads of Worlds and Eras, Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb, Gallery Klovičevi dvori, 9.-21.

U uvodnom tekstu obrazlaže se i teorijska koncepcija pristupa folklornoj građi u današnje vrijeme. Glavni nositelji folklornih, glazbenih i plesnih sadržaja su folklorne skupine koje djeluju u okviru kulturno-umjetničkih društava. Oni nastoje očuvati i vjerodostojno obnoviti starinski repertoar i stilove tipične za njihovu užu sredinu, ali i izgraditi vlastiti specifičan odnos prema predlošcima iz prošlosti. "Idealizirana prošlost konstruirana i hipostazirana u okviru koncepcije izvornosti, preoblikuje se kroz suvremenu praksu i oblike u kojima se današnji izvođači žele prepoznati i kojima se žele predstaviti drugima, također i poduprijeti svoj nacionalni identitet."

Slijede opisi svakog pojedinog glazbenog broja koji uključuju imena izvođača, godine rođenja, sastav prema instrumentima/glasovima koji zastupaju, nazivi KUD-a ili pak folklorne skupine i, ono što je posebno vrijedno, analiza zapisa s obzirom na stil, način izvođenja, kontekst, uporabu i funkciju, i druge osobine koje primjer izdvajaju ili potvrđuju u tradicijskom okviru. Objašnjavaju se izgled i načini sviranja na pojedinim instrumentima, njihova funkcija u folklornom izražavanju, situacije u kojima se oni koriste, te njihova prisutnost i uloga u povijesnom kontinuitetu. Na isti način opisuju se i vrste plesova i kola, načini pjevanja, njihove tonalne osnove, melopoetske karakteristike kroz prošlost i kroz današnju prisutnost opisane su u svojim specifičnostima. Pojedini običaji koji uključuju pjevanje i/ili ples/svirku opisani su u bitnim karakteristikama. Tako su predstavljeni: svatovac, šokačko kolo, drmeš, rašpa, drumarac, bećarac, ljelje, povračanac, polka, valcer, rozgalice, čobansko pjevanje, orcanje, rera, ojkavica, kolende, linđo, kumpanija, mafrina, kvadrilja, tanc, mantinjada, klapsko pjevanje itd.

U okviru ovog dijela priloženo je i 19 fotografija (solista/grupa, instrumenata) te 7 notnih zapisa.

Na kraju se nalazi popis mjesta, vrijeme snimanja i broj snimka u dokumentaciji Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, te priložena citirana literatura.

Ova knjižica je (nestandardne forme, dimenzija kompakt diska) reprezentativni prikaz hrvatske tradicijske glazbe, stručno i temeljito obrađena, pristupom suvremena, primjerima bogata, a mogućom namjenom prihvatljiva i zanimljiva svakom zainteresiranom glazbenom stručnjaku, etnomuzikologu, studentu glazbe, glazbenom amateru, zainteresiranom ljubitelju narodne glazbe, pa i znatiželjnom turistu.

I za kraj najnoviji podatak - ovdje predstavljeno izdanje *Hrvatska tradicijska glazba / Croatian Traditional Music* "za izuzetne dosege u disciplinama muzikoloških istraživanja ili glazbene publicistike u 2000. godini" dobila je nagradu Društva hrvatskih skladatelja "Josip Andreis".